

Název pracovního listu: Na cikňi na bari, čarav tro voďori...

Kód pracovního listu:

Průřezové téma: Multikulturní výchova

Klíčové kompetence: *kompetence k učení, kompetence komunikativní, kompetence sociální a pracovní*

Autoři: Jana Kusá

Metodické poznámky k pracovnímu listu:

Úkol 1

Výklad

Úkol 1 je motivační aktivitou k pracovnímu listu. Žáci se zamýšlí nad názvem pracovního listu, který je v romském jazyce (zároveň se jedná o podtitul knihy *Děvčátka, rozdělej ohníček*, s kterou budou žáci dále pracovat). Úkolem je odhadnout jazyk titulu a zamyslet se nad případnými podobnostmi s českým jazykem.

Metodické poznámky

Doporučujeme zpracovat úkol ve dvojicích nebo ve skupinách – každá skupina napíše své návrhy na tabuli.

Řešení

Název pracovního listu je napsán v romštině.

Podobnosti: stejné písmo, přítomnost souhlásek č, ň, ď. Podobná slova (na,...).

Úkol 2

Výklad

Úkol 2 se váže k ukázce z knihy Martina Šmause – *Děvčátka, rozdělej ohníček*. Jedná se o úryvek zachycující příchod slovenských Romů do Prahy. Autor konfrontuje jejich poljanskou domovinu s novým životem v žižkovské Praze. Po přečtení textu se žáci rozdělí do dvou skupin a metodou „akvárium“ (skupina diskutujících, skupina pozorovatelů) vedou rozhovor na téma „Hlavní hrdinové – kdo jsou a co vše o nich víme?“. Úlohou pozorovatelů je sledování rozhovoru a shrnutí všech informací, které zazněly.

Metodické poznámky

Poskytněte žákům možnost, aby mohli do textu nahlížet, pracovat s ním, vyhledávat úryvky a na jejich základě potvrzovat svoje názory. Doporučujeme, aby si skupina pozorovatelů v průběhu rozhovoru poznamenávala základní informace.

V případě dostatku času je možné zhodnotit samotný průběh této aktivity (hodnotí zejména pozorovatelé). Zaměřují se na úroveň mluvených projevů, schopnost naslouchat druhému, vyjadřovat souhlas/nesouhlas apod.

Úkol 3

Výklad

Úkol 3 spočívá v komparaci života Romů na Slovensku, v sepětí s přírodou, a v Praze, ve víru velkoměsta. Aktivita vychází z textu Martina Šmause. Zařazeny jsou ilustrační obrázky a fotografie, které rovněž demonstrují sledované difference ve způsobu života romského etnika.

Metodické poznámky

Žáci pracují s textem a s obrázky v pracovním listu. Vytvářejí přehled charakteristických rysů romské minulosti v Poljaně a života v Praze. Své postřehy si poznamenávají do dvou sloupců pod obrázky. Úkol mohou žáci vypracovat samostatně, ve dvojicích nebo ve skupinách. V závěru je možné vypsát nejdůležitější informace na tabuli.

Náměty pro diskusi po splnění úkolu:

Diskutujte nad následujícím úryvkem z textu. Jak souvisí s porovnáním minulosti a přítomnosti?

„ ... Ale v Praze se vynořili v úplně jiném čase, v jiné době, během jediné noci přeskočili celá staletí, kterými se gádžové museli tak těžce prosekávat ...”

Řešení

Minulost (Poljana):	Přítomnost (Praha):
<ul style="list-style-type: none">• život v osadě, v zemljankách a chatrčích;• svobodný život v sepětí s přírodou;• vozíky s koňmi;• kočování;• pestrobarevné oblečení;• volnost, nespoutanost;• romský folklór (temperamentní písně, tanec);• život bez elektřiny;• nehygienické podmínky;• život řídí soumrak a svítání;• ...	<ul style="list-style-type: none">• ruch velkoměsta;• setkání s prvky moderní civilizace (dopravní prostředky, moderní byty);• život ve městě, daleko od přírody;• život „pod ručičkami hodin”• strach z uzavřených prostor;• rodinná soudržnost;• živelnost ostře kontrastující s „upjatostí gádžů”• ...

Úkol 4

Výklad

V literárním textu Martina Šmause vystupují dvě mužské postavy, stařeček Laco a mladší muž Štefan. Ti jsou v mnohém odlišní, zejména v prožívání životní změny, jež je v úryvku popisována. V postavách Laca a Štefana se zároveň zrcadlí dva protikladné světy (úkol 4 tak plynule navazuje na úkol 3).

Metodické poznámky

Žáci samostatně zpracovávají charakteristiku obou hrdinů z úryvku. Vedte žáky k tomu, aby pracovali s textem, opírali se o něj, citovali příslušné pasáže, které poukazují na vlastnosti postavy apod. Vybrané charakteristiky poté společně s žáky přečtěte a porovnejte.

Úkol 5

Výklad

Cílem úkolu 5 je zasazení informací získaných na základě práce s uměleckým textem do skutečných historických souvislostí. Žáci se při vyhledávání poznatků zaměří zejména na poválečné dějiny Romů. Přehledné pojednání o dějinách Romů nabízí stránky Muzea romské kultury (www.rommuz.cz).

V průběhu získávání informací žáci hledají souvislosti s ukázkou z knihy *Děvčátka, rozdělej ohniček*. Součástí úkolu jsou čtyři návodné otázky.

Metodické poznámky

Žáci mohou pracovat samostatně nebo ve skupinách.

Pokud nemáte možnost pracovat s internetem, můžete použít výňatky z jakékoliv publikace o dějinách Romů. Doporučujeme například tyto publikace:

NEČAS, C. *Romové v České republice včera a dnes*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002.

HORVÁTHOVÁ, J. *Základní informace o dějinách a kultuře Romů*. Praha: MŠMT, 1999.

Řešení

Řešením je výtah základních informací z výše uvedených internetových stránek nebo odborných publikací.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vytvořeno v rámci projektu:

Příprava a realizace výukových materiálů pro podporu komunikační výchovy RVP ZV ve výuce českého jazyka a literatury na základních školách a víceletých gymnáziích

Registrační číslo: CZ.1.07/1.1.00/08.0018

www.komunikacnivychova.cz